

EN EL NOM DE RAFEL

PERE BERGA

TÍTOL: *En el nom de Rafel*

AUTOR: *Pere Berga*©, 2021

COMPOSICIÓ: *HakaBooks - Optima, cuerpo 12*

DISSENY COBERTA: *Hakabooks*©

IL·LUSTRACIÓ COBERTA: *Lluís Vecina Rufiandis*©

1ª EDICIÓ: *novembre 2021*

ISBN: *978-84-124670-9-3*

DEPÒSIT LEGAL: *B 19285-2021*

HAKABOOKS

08204 Sabadell - Barcelona

☎ *+34 680 457 788*

🏠 *www.hakabooks.com*

✉ *editor@hakabooks.com*

📘 *Hakabooks*

Queden prohibits, dins dels límits establerts per la llei i sota les disposicions legalment previstes, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, ja sigui electrònic o mecànic, el tractament informàtic, el lloguer o qualsevol forma de cessió d' l'obra sense autorització escrita dels titulars de drets d'autor.

Tots els drets reservats.

ÍNDIX

Capítol 1	17
Capítol 2	23
Capítol 3	29
Capítol 4	33
Capítol 5	39
Capítol 6	43
Capítol 7	49
Capítol 8	53
Capítol 9	57
Capítol 10	65
Capítol 11	71
Capítol 12	75
Capítol 13	79
Capítol 14	87
Capítol 15	91
Capítol 16	97
Capítol 17	101
Capítol 18	105
Capítol 19	109
Capítol 20	113
Capítol 21	129
Bibliografia	139

Aquesta és una història de ficció basada
en personatges i fets reals.

Manacor, 6 de juny de 2021

“Hola. Som en Pere i som un escriptor que no escriu.”

Palma, 28 d'octubre de 2016.

Aula Balear de Gestalt.

Primer dia de presentació davant el grup
de la formació en Teràpia Gestalt.

A n'Arnau, el meu fill.

“A cada comunitat hi ha feina per fer.
A cada nació, ferides per sanar.
A dins de cada un dels nostres cors
resideix el poder de fer-ho”

Marianne Williamson

Capítol 1

Petra, 29 de juny de 1936.

Dins el tren que estava a punt de sortir de Petra cap a Manacor, a primera hora del dematí, na Margalida aprofitava per repassar i posar en ordre, amb un llapis i una plagueta, la llista de les feines que aquell dia havia d'enllestir al seu poble natal.

El dilluns era el dia de la setmana que havia triat per anar a Manacor a visitar la família i per complir, de retruc, amb els encàrrecs i obligacions que el seu nou negoci requeria.

Primer deixà el seu nadó a ca sa mare, n'Antònia, perquè el guardàs fins a l'hora de dinar.

—Vull que em duguis el meu nét a visitar una vegada cada setmana, pel cap baix— exigí n'Antònia a la seva filla Margalida el mateix dia que el petit Rafel nasqué.

Mentre el nin era a cals padrins, ella frisà d'anar al banc a girar dues lletres. Després, es va aturar a comprar quatre queviures i, tot seguit, es reuní amb els propietaris de dues botigues majoristes per negociar el preu i l'entrega de les pròximes comandes per abastir la merceria que havia obert, amb tanta il·lusió, a Petra, el poble on ara vivia amb el seu home i el seu fillet.

I com que les feines li havien retut, na Margalida encara va tenir temps per passar per ca na Bassa, la modista, perquè

li prengué mides per a una jaqueta nova que feia comptes estrenar la tardor vinent. I després, encara li va lleure fer un cafè i posar-se al dia de les xafarderies del poble amb na Magdalena Amer, la seva amiga de la infància i filla del batle del poble, Antoni Amer, *Garanya*.

Era una dona amb molta energia, na Margalida. D'estatura mitjana, cos magre, figura esvelta i posat elegant i altiu, destacava per la bellesa i finor de la seva fesomia. Afable i decidida, tenia la fermesa, l'empenta i la visió emprenedora de son pare. De sa mare, n'havia heretat la generositat, l'honestat i la bonhomia, que es veia reflectida en la tendresa de la seva mirada i la calidesa del seu somriure.

De sis germans, na Margalida n'era la major i, amb diferència, la més llesta i eixerida. Per això, als 32 anys i tot d'una que es casà, decidí fugir del negoci familiar per obrir la seva botiga de merceria i roba a Petra, el poble del seu estimat.

El tren sortí puntual. El petit Rafel jeia adormit damunt la falda de sa mare. Na Margalida, mentre acarona les fràgils mans del nadó, prenia esment a la seva pròpia respiració. Amb molta cura de no despertar el nin, respirava profundament, amb suavitat, fent que l'aire, de manera subtil, inflàs i desinflàs la panxa, que encobeïa, com un coixí, el capet de l'infant i, d'aquesta manera, compassava el seu ritme de respiració amb el del nin, cosa que li facilitava un son plàcid i serè.

I com més profundament alenava, a na Margalida més l'envaïa una sensació de goig i benestar. El sentia als braços, al pit, al baix ventre, a les galtes. Pensava que, potser, el que experimentava era la màxima expressió d'amor. O qui sap si allò que li circulava pel cos i que sentia amb tant de plaer era tendresa. Potser era alegria. O tot al mateix temps. No ho sabia destriar.

Mirant per la finestra del vagó, sense deixar d'acaronar el capet d'en Rafel, na Margalida va sospirar amb delit. Li ve-

nia al cap, el seu amor, en Joan, l'home amb qui es va casar i acabava de tenir un nin preciós. I amb un somriure serè pensava en la sort que tenia d'haver-lo conegut. N'estava molt enamorada. En Joan era un home bo, tendre i compassiu, molt diferent de tots els que coneixia. Tenia una sensibilitat especial i un sentit de l'humor que l'acompanyava en tot el que feia. A més, sabia tractar les dones amb delicadesa, empatia i elegància, i a na Margalida, això, li endolcia l'ànima.

Des del primer dia que li presentaren aquell jovenell al ball de la plaça, a les festes de Sant Jaume, sabé que seria l'home de la seva vida.

—Si no és dels nostres, no importa que el duguis per ca nostra —li enflocà son pare, en Pedro, amb aquella veu greu, ronca i mirada desafiant, el dia que la seva filla anuncià a la família que havia conegut un jove.

Sa mare, n'Antònia, fou molt més condescendent:

—Deixa'l anar, a ton pare. No fa res, si aquest jove no ve de família xueta. Si és feiner i bona persona, a mi ja em basta.

I sí, en Joan, aquell jove, tan alegre i espavilat, resultà ser xueta i molt feiner. Malgrat això, son pare, en Pedro, no se n'acabava de fiar. I amb la llengua esmolada que tant el caracteritzava no tingué pietat a l'hora d'advertir a la seva filla que la família del jove petrer per ventura no era tan pròspera com la seva. I li etzibà:

—Mem si encara serà d'orella baixa, aquest xueto, i l'hauràs de mantenir tu!

Tant li feren, a na Margalida, les flastomies que abocà son pare damunt aquell jovenell. Ell seria l'home amb qui, feliçment, a mitjan mes de maig de 1935, contragué matrimoni i amb qui, deu mesos després, el mes de febrer del 1936, tindria un infant preciós que batiarien amb el nom de Rafel.

I poc temps després del casament i d'instal·lar-se a poble del seu home, na Margalida hi volgué obrir una botiga.

—Jo t'ajudaré, tu deixa'm fer a mi i no et faltarà de res —li digué son pare, que mugué cel i terra per trobar un local a Petra on ubicar-hi la merceria i, a més, donà a la seva estimada filla una suma de doblers que li bastà per sufragar les obres, pagar els primers mesos de lloguer i finançar les primeres comandes.

En Pedro, home de caràcter dur i esquerp, no planyia generositat si a qui havia d'ajudar era a algú “dels seus”, sobretot si aquest algú era na Margalida, la filla gran, la nina dels seus ulls.

—No ho diguis a ningú, ni a ta mare ni als teus germans, no importa que ho sàpiguen —li demanà a la seva filla en entregar-li d'amagat, a la cuina, un sobre amb doblers.

La merceria no es torbà gaire a tenir bona clientela. Na Margalida hi tenia tranc, a l'hora despatxar. Ho feia sempre amb diligència, elegància i empatia, i hi tenia bon ull a l'hora de no plànyer un bon descompte o un petit detall als clients assidus.

Arribant a Manacor, l'olor del vapor que desprenia la locomotora del tren es començà a sentir dins el vagó d'una manera especialment intensa. I a na Margalida, aquest fet, la distraigué dels seus dolços pensaments i la feu tornar a la realitat. Una realitat que, a mesura que amb l'arribada s'albiraven les primeres cases de la vila, es tornava com més aspra.

Feia mesos que al poble es respirava un ambient tens. L'atur feia estralls i el malestar, la por, la sensació de desconfiança i d'inseguretats s'havia apoderat d'una vila on antigues gelosies i rancúnies havien ressorgit i marcaven cada cop més la vida dels seus habitants.

Aquestes rancúnies venien de cent anys enrere. Succeí que els dies 9 i 10 d'agost de 1835, en temps de la regent Maria Cristina, en una societat molt tradicional, més partidària de

mirar per enrere que per envant, tingué lloc a Manacor un intent de revolta per part d'un grup de joves partidaris de Carles Isidre de Borbó, que aspirava al tron d'Espanya.

La revolta es produí amb la intenció d'adherir el poble a la causa carlista i d'alliberar de la presó uns revoltosos acusats i condemnats per haver pintant, dies abans, unes creus de grans dimensions a vint-i-quatre cases de partidaris de la regent. La insurrecció, finalment, no prosperà i fou ràpidament sufocada per les tropes nacionals. Molts dels revoltosos fugiren, altres foren condemnats a presó i algun d'ells fins i tot fou executat. En aquell alçament es visqueren moments de molta crueltat, d'amenaçes, d'odi i de violència, i deixà, en ambdós bàndols, una forta empremta de rancor i d'afany per passar comptes que perduraria fins als descendents d'aquells homes que encapçalaren i patiren aquells fets, i que avui protagonitzaven i movien els fils de la vida social i política de la vila.

Per la ràdio constantment arribaven notícies d'atemptats i desordres arreu de l'estat espanyol. La república trontollava. A Manacor, la tensió pujava cada cop més. No feia gaire que un grup d'extremistes havia amenaçat les monges del carrer de n'Olesa amb uns pilons que arrossegaren de la plaça de les Verdures i cada cop eren més el joves que s'armaven, enlluernats per les promeses populistes i propaganda triomfalista dels falangistes.

El tren arribà a Manacor a l'hora prevista. Na Margalida sortí del vagó amb frisança, caminant amb pas decidit i accelerat, amb el neguit d'aquell qui intueix un perill imminent i, al mateix temps, amb la il·lusió que proporciona el retrobament amb un ésser estimat.

Però la rapidesa amb què es movia feu que li retornàs una por paralitzadora que ja havia experimentat per primer cop aquell horabaixa fred i fosc d'hivern, quan tenia disset anys, al carrer del Rei, tornant de ca les monges, i hagué de córrer

cames ajudau-me. Encara recordava la ferum de suc de l'alè i de la suor de les aixelles d'aquell home fort i corpulent, el fosser del poble, que li comparegué per sorpresa i amb molta habilitat i un cop de força l'acorralà, li pegà grapada a l'entrecuix i, malmenant-li un braç i la faldilla, li etzibà, amb veu ronca:

—Hola, guapa! On vas? Que me voldries donar un poc de gust...?

Amb un cop de colze al front, una rapinyada a la cara i una bona fua, na Margalida en pogué sortir escàpola, de les urpes d'aquella mala bèstia.

—Ja pots córrer, mala pècora! Només serviu per això les males putes com tu, per donar-nos gust!

Deixant enrere l'estació de tren, na Margalida, presa pel pànic i el turment d'aquell record, empenyé encara amb més fermesa i celeritat el cotxet amb el nin encara adormit i en vestí carrer amunt, en direcció al carrer de Ciutat i amb aturada a la plaça de Sant Jaume, on vivien son pare i sa mare, i on trobaria la pau, la protecció i l'escalf de la quotidianitat de la casa familiar que l'havia vista créixer.

Capítol 2

Manacor, 16 de Novembre de 2011.

De: MartaB@correucaient.com

A: PauB@correugugol.com

Assumpte: Com et va per Londres?

Pau,

Amic meu, com et va per Londres?

Avui fa exactament un mes que partires i encara no rebut notícies teves. Vull pensar que deus anar tan de bòlit amb tot el procés d'adaptació a la ciutat i a la teva nova vida al Regne Unit, que no t'ha llegut trobar una estona de calma per escriure'm. Ho entenc. Londres és una ciutat meravellosa, però trobar-hi l'estabilitat i una determinada qualitat de vida requereix molt de temps i paciència. Esper que hakis trobat de seguida una habitació còmode on puguis romandre una llarga temporada i una feina que et permeti començar a tirar endavant els teus projectes.

Tot i que de ganes no me n'han mancat, he aconseguit resistir-me a la temptació de telefonar-te o d'enviar-te un missatge de WhatsApp. Ens vam proposar el repte —i l'he volgut respectar— que durant la teva estada a Londres només ens co-

municaríem mitjançant el correu electrònic, perquè l'escriptura ens apassiona i ens permet obrir-nos, trobar i mesurar les paraules que expressen amb més precisió allò que pensam i sentim, i que tant alimenta l'autenticitat i honestedat que caracteritzen la nostra amistat.

He de reconèixer que la idea d'escriure'ns periòdicament al principi no em va entusiasmar gaire. Em feia pesera, sincerament. I no és per incapacitat, ja ho saps. De la meva professió de periodista, escriure és el que em resulta més senzill i motivador. El que em genera vessa és haver de gratar dins meu i trobar les paraules que expressin de la manera més exacta possible com em sent i com percep la vida ara mateix. Quina paradoxa. Tan fàcil que m'és descriure el que passa al món exterior, i tan complex que em resulta descriure el meu.

En canvi, ara, la iniciativa m'engresca. Tenc la intuïció que escriure'ns per posar-nos al dia de les nostres vides em farà créixer a emocionalment. Pel teu caràcter i per la feina que dus a terme, tens una empatia i una escolta molt profunda, Pau, i es desperta a dins meu la certesa que obrir-me a tu a través de l'escriptura em resultarà molt terapèutic.

T'enyor, company. Not la teva absència i em consta que a la colla també et troben a faltar. Les llargues vetlades dels divendres al Vermut, conversant amb una copa de vi a la barra, i les intenses tertúlies escalfant-nos davant el foc de la xemeneia de Ca'n Lliro, els vespres de dia feiner, no són el mateix sense tu.

A Manacor ja ha arribat el fred de bon de veres i els dies s'han acurçat. Al carrer, l'ambient és trist i desolador. Tornarà a ser un hivern trist i llarg, Pau. Aquesta crisi econòmica que patim és molt dura i s'allarga massa. Cada cop és més freqüent topar amics i coneguts, gent molt jove, què són a l'atur, desencisats i amb poca esperança de trobar a l'illa un futur pròsper i prometedor. Alguns d'ells es plantegen partir, i altres, com tu, ja ho han fet. En Ponç Suasi, el meu veïnat del pis de Manacor, em deia que des de fa anys el poble ha

entrat en un procés de decadència preocupant. I, certament, molts altres manacorins m'han fet arribar la mateixa impressió. Perceben, amb tristesa, que el poble ha perdut l'alegria que li donava la frenètica activitat econòmica d'un temps. Per mor d'aquesta crisi tan ferotge i inacabable que vivim, Pau, massa negocis han tancat i, com bé ja saps, el centre històric de mica en mica es va degradant.

A la feina, les coses tampoc estan per tirar coets. A la redacció l'ambient comença a ser de bon de veres tens i angoixant. La nova direcció de l'emissora de la ràdio pública, designada pel nou govern del Partit del Poble, ja ens ha fet saber les directrius que marcaran la política informativa d'aquesta legislatura: el nou president de les Illes Balears és intocable, no podem emetre notícies ni contingut que critiqui o qüestioni la seva acció de govern ni de cap dels seus consellers. Tot ha de passar pel seu sedàs.

I per si això fos poc, pretenen introduir a la graella programes en castellà i substituir el català estàndard i normatiu per un mallorquí inventat, estantís, postís i ranci que cap dels treballadors de l'emissora sabem com parlar. I tot, per la seva obsessió malaltissa per arraconar o menysprear la llengua catalana així com tot allò que hi tengui a veure.

Ja en va avisar en Beltrán durant la campanya electoral: el seu objectiu era derogar la Llei de Normalització Lingüística, la Llei que protegeix, reconeix i permet l'ús normal i oficial d'una llengua tan fràgil i menystinguda com la nostra.

És molt greu, el que passa a l'illa, Pau. Sovint tenc la sensació que revivim les pors, les amenaces i perills que els nostres padrins visqueren en temps passats i que creïem ja superades.

Mai m'hauria pensat que un personatge tant funest com en Juan Román Beltrán, que desprèn tant d'odi i tanta hostilitat cap a tot allò que traspua catalanitat, arribàs a president del Govern de les Illes Balears. Com pot ser que els illencs haquem perdut la xaveta d'aquesta manera, Pau? Com pot ser

que el discurs de l'autoodi, de la demagògia i de la por hagi calat tant a la nostra societat per arribar a investir president un salvapàtries com ell? On queda l'autoestima dels illencs, amic meu? On és la nostra dignitat? Estic molt trista i decebuda. Ens esperen quatre anys ben foscs i, ara mateix, tenc pocs motius per mostrar-me optimista.

Tenc por, amic meu. Patesc pel meu lloc de feina i tenc la intuïció que aquesta gent que dirigirà a partir d'ara la ràdio té pocs escrúpols i no dubtarà a treure's de damunt tothom que ells creguin sospitós de ser un obstacle per poder tirar endavant el seu propòsit.

I també sent ràbia. Molta ràbia. No m'hauria imaginat mai que uns dels valors sobre els quals s'assenta la meva professió de periodista, la llibertat i la imparcialitat, serien coartats d'aquesta manera.

M'ensum que s'acosta un temps complicat, company, i que en alguns moments m'hauré de deixar sostenir per les persones que m'estimau.

Tot i que ja ha passat un mes de la teva partida, tenc present com si fos ara el dia que ens acomiadàrem. La il·lusió que ens transmeties per iniciar un nou camí a la teva vida i per continuar formant-te com a *coach* i terapeuta al Regne Unit, contrastaven amb la teva mirada nostàlgica i la tremolor de la teva veu. Vaig percebre el teu neguit, el mateix neguit i dolor de l'emigrant que deixa ca seva, amb por i tristesa, per obrir-se camí a un futur ple d'incertesa.

Esper de tot cor que la sort i ventura t'hagi acompanyat fins ara en el teu nou camí.

Qued amb ganes de saber de tu, confit, i que em contis, amb tots els ets i uts, com et va per Londres.

En Lluç Jové, l'amic i l'amor que em fa tant de costat en aquests moments complicats, t'envia records.

No et torbis gaire a escriure'm.

Una aferrada ben forta,

Marta